הכנסת השישית
מושב שני

1399

פרוטוקול מס' 126

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
מיום ד', כ"ז בסיון תשכ"ז - 5.7.1967 - בשעה 8.30

נ כ ח ו :

חברי הוועדה: מ. אונא - היו"ר
ש. ז. אברמוב
ב. אזניה
ר. ארזי
מ. ביבי
ג. כהן
י. ה. קלינגהופר
י. שופמן

מוזמנים: מ. בן-זאב - היועץ המשפטי לממשלה
א. ידין - המשנה ליועץ המשפטי
ש. גוברמן - מטעם משרד המשפטים
ע. סבט - " " "

אלוף משנה שמגר - הפרקליט הצבאי הראשי

השופט רוזנפלד - שופט בית משפט השלום בת"א

מזכירת הוועדה: ר. מלחי

ר ש מ ה : ע. עצמון

סדר-היום:

1. סקירת הפרקליט הצבאי הראשי על הבעיות המשפטיות והשיפוטיות בשטחי המשטל הצבאי. ע' 2-8
2. העברת חוקים לוועדות משנה: ע' 9
   א. פקודת סדרי הדין (התיי צבות היועץ המשפטי לממשלה); (נוסח חדש)
   ב. פקודת הסדר סמכויות במקרקעין (נוסח חדש).
3. חוק ההוצאה לפועל. ע' 9-11
4. שונות. ע' 12

Akevot עקבות
Israeli-Palestinian Conflict Research

היו"ר מ. אונא: פותח את הישיבה.

1. סקירת הפרקליט הצבאי הראשי על הבעיות המשפטיות והשיפוטיות בשטחי הממשל הצבאי:

אלוף משנה שפגר: אתאר בראשית דברי את הרקע לפעולתנו המשפטית באיזורים עליהם מדובר, ולאחר מכן אכנס למספר פרטים, הן בקשר לחוק הקיים באיזורים אלה והן בקשר לפעולות שעשינו בהם.

מבחינת הרקע המשפטי, נקודת המוצא שלנו היא שאנו חייבים לכבד הן את מגמות היסוד של מדינת ישראל בבוא כוחותיה הצבאיים לשלוט בשטח ששוחרר ע"י צה"ל והן את הכללים של המשפט הבינלאומי הפומבי החלים על פעולתו של כל צבא אשר שולט באיזור, שהיה נתון עד לכניסת הצבא לריבונות של גורם מדיני זר.

הכללים המנחים בתחום זה הם כללי המשפט הבינלאומי הפומבי, אשר מצאו את ביטויים בתקנות האג מ-1907 - אשר מדינת ישראל אמנם לא "הטפיקה" לחתום עליהן אולם המכילים כללים המחייבים כל מדינה בעלת תרבות - ובאמת ז'נבה מ-1949, עליה כבר היתה לנו ההזדמנות גם לחתום וגם לאשרור לאחר מכן את הצטרפותנו.

אני מתכוון, בהקשר זה, לאמנת ז'נבה הרביעית בדבר הגנת אזרחים בזמן מלחמה. אתעכב רק על הנקודות המשפטיות והשיפוטיות שבאמנה זו. יש בה שתי הוראות בסיסיות, אשר מדינות בנות תרבות בדרך-כלל מכבדות אותן בשלבים הראשונים של שליטה צבאית בשטח לפני התפתחויות מדיניות כלשהן.

הכלל הראשון מצא את ביטויו בתקנה 43 של תקנות האג, התקנות בדבר מנהגיה וחוקיה של המלחמה ביבשה. נאמר בה כי כאשר גורם צבאי נוטל לידיו את השליטה באיזור, עליו להחזיר, במידת האפשר, את הסדר והבטחון הציבורי על כנם, בכבדו תוך כדי כך את החוקים שהם בתוקף בשטח, אלא אם כן נבצר ממנו לעשות זאת לחלוטין. עיקרון יסודי הוא, כי באיזור שבו נוטל כוח צבאי את השליטה, ממשיך להתקיים החוק ששלט בו בעת הכיבוש, אלא אם כן בלתי אפשרי לבצע זאת באופן החלטי. יש, אם כן, מעין רציפות או המשכיות של דיני ם, אשר כניסתו של צבא לאיזור אינו מפסיק אותה. ההגיון המונח ביסודם של דברים אלה הוא בכך שלאיזור יש ריבון שאינו משתנה, אלא שהשליטה המעשית על השטח נמצעת ממנו, ולכן עובר ניהולו של השטח לידיו של גורם צבאי, אשר בדרך כלל אינו צריך לעשות שינויים מהותיים בסדרי השלטון והמשפט. כמובן שיכולות להיות התפתחויות מדיניות, כפי שקרה לגבי צירוף ירושלים המזרחית, אך בזה מטפל גורם מדיני.

הכלל השני, אשר מצא את ביטויו בסעיף 64 לאמנת ז'נבה הרביעית קובע, כי דיני העונשין של השטח הכבוש נשארים בתקפם, אלא באותה מידה שהגורם הצבאי, אשר נטל את השליטה על השטח, ביטל אותם, דרך קבע או באופן זמני, מכיון שקיומם מפריע לשליטה היעילה בשטח, לאינטרסים הצבאיים ולקיום האמנה, כי קיום האמנה - זו אחת החובות המוטלות על הצבא.

נוסף לסמכות לבטל חוקים קיימים, דרך קבע או באופן זמני, קיימת גם סמכותו של הגורם הצבאי העליון בשטח להוקק מטעמו, מכוח השליטה שיש לו בשטח, מכוח חובתו לקיים מינהל תקין בשטח. הוא גם רשאי להיות מחוקק באותם התחומים הנוגעים למינהל התקין, לביצוע אמנות וכו'.

בסיכום: החוקים בשטח המוחזק ע"י צה"ל מורכבים משני רבדים: החוק הקיים פלוס החקיקה הצבאית של הגורם הצבאי העליון השולט בשטח. כלומר, מפקד כוחות צה"ל באיזור. כאמור, חקיקה זו יכולה להיות עצמאית, היינו, יצירת חוקים חדשים, או יכולה להיות חקיקה המתייחסת לחוקים קיימים, היינו, ביטול או התליית תוקף לחוקים הקיימים בשטח.

מספר מלים על התארגנות הגורמים הצבאיים שטיפלו בנושא זה - הפרקליטות הצבאית. זמן רב לפני שהחלה המלחמה הזאת ראתה הפרקליטות הצבאית את הנושא של שליטה בשטחים המוחזקים ע"י הצבא כאחד משני התחומים שעליהם היא מופקדת במיוחד ושהם: 1. שפיטת חיילים ויעוץ משפטי לצה"ל; 2. הבעיות המשפטיות בשטחי המשל הצבאי, כל מה שנוגע לחוק בינלאומי פומבי בכלל ודיני מלחמה בפרט. ניסינו ללמוד בעיות אלו והכנו עצמנו, בעיקר ע"י קורסים מיוחדים והכנת מדריך, אשר שימש את אנשי הפרקליטות מספר שנים מתוך ציפיה לנושא הזה. המדריך הזה קבע את העקרונות המשפטיים שהצגתי בפניכם, ובעיקר קבע מראש את דרכי-הפעולה המשפטיות בהן יש לנקוט. בין השאר הכנו מראש את נוסח הצווים והמנשרים הבסיסיים אשר ראינו לנכון לפרסם בשלב מאוחר יותר.

נוסף לכך, ניסינו גם ללמוד את המצב המשפטי באותם שטחים אשר עלולים להיות אובייקטים לשליטת גורמים צבאיים לתקופת זמן זו או אחרת. כמובן שנעזרנו רבות מהנסיון של מבצע "קדש", כאשר צה"ל שלט על רצועת עזה ופיני. ב-1956 מצאנו ברצועת עזה את החוק הא"י המנדטורי כמעט ללא שינוי, בו בזמן שבסיני מצאנו חוק מצרי, אם כי, דרך אגב - וזה קיים עד עכשיו - מבחינה משפטית החוק בסיני איננו זהה לחלוטין עם זה שבמצרים.

מבחינת החוק הקיים, אתייחס בעיקר לגדה המערבית ולאחר מכן לעזה ופחות לרמת הגולן, מכיון שלגביה הנושא הוא עדיין די חדש ואף קשה יותר ללמוד את בעיותיה המשפטיות, מכיון שנשארה בה אוכלוסיה דלה מאוד, לא נשארו שופטים, עורכי-דין, או פקידות בכירה, נשארו בעיקר כפריים, וקשה ללמוד מהם על בעיות חוק ומשפט.

מבחינת הגדה המערבית - למעט ירושלים המזרחית - המצב המשפטי הוא כזה: כמובן שב-14.5.48 היתה זהות דינים בין מדינת ישראל לבין השטח עליו מדובר, אולם החל מתאריך זה חל שינוי, שיש לראות בו שני שלבים עיקריים: 1. עד 1950, כאשר היה סיפוח רשמי לירדן; 2. לאחר שנת 1950. התהליך, שנמשך בירדן עד היום, הוא תהליך של האחדת החוקים של הגדה המערבית והמזרחית. החוק בגדה המערבית לא שונה בעת ובעונה אחת עם סיפוח ירדן, ז.א. כאשר בא הסיפוח הושארו בעינם החוקים שהיו קיימים בגדה המערבית והם שונו רק תוך תהליך של שינוי עניני של כל חוק וחוק. לדוגמא: פקודת החוק הפלילי מ-1936 הושארה בתוקף עד שהוחלפה לפני מספר שנים בחוק פלילי חדש, אולם עד להחלפה היה חוק פלילי שונה בכל אחד משני חלקי ירדן. התהליך התחיקתי הזה הוא די נרחב: בקושי נמצא עתה בגדה המערבית חוקים בסיסיים מתקופת המנדט.

המעניין הוא שהפרקליטים המקומיים הא"י שאתם נפגשנו מדברים, בדרך-כלל, מתוך נוסטלגיה על החוק המנדטורי, כי כל החוקים החדשים שנתקבלו בירדן סוטים מהתפיסה האנגלו-סכסית, למשל, בענין תקדימים. הסיבה העיקרית לכך היא שאין בירדן בי"מ למשפטים, כך שאדם הרוצה ללמוד משפטים צריך לעשות זאת באחת הארצות הערביות השכנות, או באירופה. אלא שלמדו בקהיר ודמשק מושפעים מהשיטה הצרפתית, הקונטיננטלית. בין המחקרים שערכנו לפני מספר שנים מצאנו, בין השאר, מאמר של משפטן (מוגנם מוגנם) שבו הוא מוקר את השינויים החתיקתיים בירדן ומתלונן על הבריחה מדיני הראיות האנגלו-סכסיים, מה"קומן-לו" וכו'. השינוי הזה נמשך לאורך כל הקווים, לדוגמא - בדיני פרוצידורה אזרחית וגם בדיני פרוצידורה פלילית.

מבחינת מבנה מערכת המשפט, היו בגדה המערבית ארבע ערכאות: 1. בית משפט השלום; 2. בית משפט של ערכאה ראשונה, הדומה לבית המשפט המחוזי אצלנו; 3. בית משפט לערעורים; 4. בית-משפט לקסציה, מעין תחליף ל"פריבי קאונסל".

בתי משפט השלום, מבחינת הסמכויות, דנים בנושאים אזרחיים שערכם עד 250 דינר - בכל נושאי פינוי והחזרת חזקה ובעבירות פליליות שהעונש עליהן שלוש שנות מאסר או 200 דינר קנס, כלומר, בתי משפט אלה דנים בעוונות.

בתי משפט של ערכאה ראשונה דנים בעבירות שעונשן 15 שנות מאסר. יש הרכב מיוחד של בית משפט לפשעים חמורים, הדן בעבירות שעונשן מיתה, או מאסר עולם, או למעלה מ-15 שנות מאסר.

בית משפט לערעורים. היו שני בתי משפט כאלה: האחד בירושלים והשני ברבת עמון. הם דנים בערעורים על פסקי-דין של בית משפט בערכאה ראשונה ושל בית משפט שלום.

בית משפט לקסציה, היושב ברבת-עמון, דן בערעורים על פסקי דין של בית המשפט לערעורים. ההרכב הוא בדרך-כלל השישה או שבעה שופטים.

בתי משפט שלום היו בחברון, בית-לחם, רמאללה, יריחו, טול-כרם, קלקיליה, ג'נין ושכם.

בתי משפט מחוזיים היו בחברון, בשכם ובירושלים.

מבחינת האיוש, רוב השופטים המקומיים שכיהנו בגדה המערבית נשארו במקום. אלה מהם שהיו תושבי הגדה המזרחית - ברחו.

מגמתנו היסודית היא לחזור ולהפעיל את בתי המשפט האזרחיים, הן מכיון שזו חובתנו העקרונית, והן מכיון שזהו חלק אינטגרלי של החזרת החיים לתקנתם.

שר המשפטים, אשר קיים דיון בנושא זה, מינה את השופט ציון אלוף לעריכת מקר בדבר הימצאות השופטים, מבנה בתי המשפט וכיוצא באלה. הפעולה הראשונית נמתיחה ביפים אלה, ואני מקווה שעוד השבוע נגיע להחלטות מעשיות איזה בתי-משפט ובאיזה הרכב נחדש פעולתם, כך שבראשית השבוע הקרוב נוכל לחדש את פעולת בתי המשפט, ונוסיף בכך נדבך חשוב להחזרת החיים לקדמותם.

Akevot עקבות
Israeli-Palestinian Research Group
Institute for Israeli-Palestinian Conflict Research

ועדת החוקה חוק ומשפט
5.7.67

בהקשר זה יש לציין כי בתי המשפט בכל המקומות, פרט לשני יוצאים מהכלל - קלקיליה וג'נין - נשארו במצב תקין, ללא כל פגיעה. יש תיקיה מלאה, עם כל הפקידות, ואין כל קושי לחדש את הדיון במשפטים. בג'נין נפגע בנין בית המשפט, אולם השופט ישנו והמקום ישנו, כך שבמספר שיפוצים אפשר להחזיר את הפעולה המשפטית לקדמותה. בקלקיליה המקום נפגע, אולם אין מניעה לחדש את הפעילות תוך זמן סביר.

בעיה שהתעוררה ונצטרך למצוא פתרון ע"י צד המפקד היא - יצירת תחליף משפטי לבית המשפט לקטציה, הייינו, הערכאה הרביעית. בית משפט זה ישב ברבת עמון ואף השופטים ישבו שם. נצטרך למצוא לו תחליף, כפי שמותר לנו לעשות כאשר זה דרוש לפינהל התקין וכאשר אין אפשרות לחדש את פעולת בתי המשפט בדרך אחרת.

אשר לרצועת עזה, המצריים ראו אותה כשטח נפרד ממצריים. היה בה גם בית נכחדים נפרד, שמקום מושבו בעיר עזה. התקיקה באיזור זה נשארה א"י בעיקרה, אם כי גם כאן נעשה שימוש באותה סמכות של כוח צבאי השולט באיזור, לשנות את החוקים בהתאם לצורך. למשל, נתקבלה תקיקה מצרית, מהמירה יותר, בענין מתיש משכרים. גם ברצועת עזה בוטלה שיטת התקדימים. לא מצאנו שום קבצים של פסקי דין. יתכן שהזכרה יצר את ההצדק, ולכן ביטלו את שיטת התקדימים, גם מבחינה שיפוטית, בדרך של תקיקה. השיפוט נעשה בדרך של הזדקקות להלכות עקרוניות מצריות, אולם אין שום פנייה לתקדימים מחייבים, כלומר, המאטריה נשארה כמעט ללא שינוי, אולם הפרשנות, דרך הטיפול נשתנתה.

שיטת המשפט בעזה נשארה, פחות או יותר, ללא שינוי מבחינת בתי המשפט. פעלו ששה: 1. בית משפט שלום, על-פי פקודת שיפוט בתי משפט שלום מ-1940 והתקנות מ-1947. 2. בית משפט מחוזי, לפי חלוקת הסמכויות המנדטוריות הרגילה. 3. בית משפט עליון, אשר ישב בעיר עזה ושמע ערעורים על פסקי דין של בתי המשפט המחוזיים ואף שימש בית משפט גבוה לצדק. בית המשפט העליון היה מורכב משלושה שופטים: הנשיא, שהיה מצרי, שופט מצרי ושופט מקומי. כמובן שהשופטים המצריים עזבו את המקום. ברצועת עזה פעלו גם בתי משפט צבאיים, שהתבססו על תקנות הגנה (שעת חירום) 1945. הנשיא היה, כמובן, אלוף-משנה מצרי.

לגבי פעולותינו המשפטיות, תפישתנו היא שעצם כניסתו של צבא לשטח שניטל משליטתו של גורם מדיני זר, מקנה את זכות התקיקה באיזור לכוח הצבאי, גם אם אין מנשר או הודעה כתובה המבטאים נטילת סמכות זו, אולם המנהג והסדר הטוב מחייבים שבדרך-כלל יינתן ביטוי בכתב לכניסת הצבא. קיימת תמיד בעיה העיתוי, כלומר, קביעת מועד שהחל ממנו רואה הצבא את עצמו אחראי למה שנעשה באיזור. על-כן פרסמנו מנשר מס' 1 שתוכנו - מעין הודעה לנטילת אחריות. לאחר מכן באות הוראות בסמוכות שונות.

חלוקת הפרקליטות הצבאית נכנס לאיזור תוך כדי כניסת הכוחות הצבאיים. נוכחנו לדעת כי כל כמה שאנו מקדימים את נוכחות הגורמים המשפטיים, אנו משחררים את מפקדי הכוחות מראגת לבעיות הציביליות ודואגים בצורה מהירה יותר להכנסת החיים למסלולם התקין.

מנשר מס' 2, שאף הוא אחיד בכל האיזורים, דומה במידה רבה לפקודת סדרי השלטון והמשפט שלנו. הוא בא לבטא את חובותינו על פי תקנה 43 לתקנות האג ופעיף 64 לאמנת ז'נבה הרביעית.

ועדת החוקה חוק ומשפט

מנשר זה אומר, כי המשפט שהיה קיים באיזור יעמוד בתקפו, עד כמה שאין בו סתירה למנשר זה, או לכל מנשר או צו שיינתנו על ידי ובשינויים הנובעים מכינונו של שלטון צה"ל באיזור.

מנשר מס' 2 קובע כי מפקד כוחות צה"ל באיזור הופך לרשות היחידה בעלת סמכות משפטית או חקיקתית בתוך האיזור. לאחר מכן קובע המנשר את נטילת החזקה בכל רכוש, דנייתי ודלא-ניידי, של גורמים מפשלחיים שעזבו את השטח, כלומר, לא נשאר ואקום. ההקנייה הזאת הופכת כל שליחת-יד ברכוש כזה לעבירה של גניבת רכוש מהשלטון הצבאי. כן קובע המנשר שהמסים ישולמו לשלטון הצבאי החדש. הביצוע הוא שלב נפרד ומסובך יותר.

עי"כ הוקמה המסגרת ולאחר מכן נמשכת עד היום פעילות של חקיקה עניפה למדי.

הואיל ומסובך מאוד להפעיל חוק מקומי, ביחוד בתקופה הראשונה, השתדלנו שהגורמים הצבאיים לא יפעילו חוקים קיימים, ולכן יצרנו לעצמנו את הכלים המשפטיים לשליטה בשטח. רצוי שהגורם הצבאי יבוא עם קודקס משלו, וכך עשינו. בין החוקים הראשונים בשטח הפעלנו צו בדבר הוראות בטחון - חוק בטחוני שלנו, שהוכן על-ידינו מראש, שיש בו למעלה משבעים סעיפים, שהתפרסם בעברית وبערבית, ונתן לי את האפשרות להכשיר מראש את האנשים בידיעת הדברים, להכין מראש את הטפסים, המנשרים והצווים שנתפרסמו; שנית, חסך את הצרות של טעויות הנובעות מפעולה על פי חוק שאינו מוכר.

הצו בדבר הוראות בטחון הוא הבסיס המשפטי העיקרי לכל הפעולות הבטחוניות בשטח. החוק מאפשר הקמת בתי משפט צבאיים הדנים אנשים בתוך האיזור על עבירות לפי מנשרים וצווים של המפקד, כפי שמותר לנו על פי אמנת ז'נבה. זהו חוק שעל-פיו מבצעים מעצרים וכו'. זהו חלק מן השכבה השניה של חקיקה - היא החקיקה ע"י מפקד הכוחות במקום. לכן, אינגו נזקקים לחוקים בטחוניים ירדניים. זהו חוק מסגרת ויש עוד צווים רבים - שמספרם מגיע ל-23 בגדה המערבית ול-24 בעזה - הדנים בנושאים של מגירת שטחים, ביזה, פיקוח תברואתי, מסבע זר, דואר וכו'.

בתי השוהר פועלים באופן תקין גם בגדה המערבית וגם ברצועת עזה. בענין זה קיבלנו סיוע רב מנציג בתי השוהר, אשר הראה יכולות רבה ורצון רב. המגל שלו מנהל כיום את בתי השוהר, בתור שגל שמונה ע"י המפקד של כוחות צה"ל, בעוד שהצבא שומר מבחוץ.

שאיפתנו היא להצטמצם בחקיקה, המתבטאת על סעיף 64 לאמנת ז'נבה הרביעית, בנושאים בטחוניים ואדמיניסטרטיביים טהורים, לסייע ע"י פעולותינו להחזרת החיים לקדמותם ולאפשר, ככל האפשר מהר, את פעולתם החקינה של בתי המשפט האזרחיים. כל זאת תוך שמירה על עיקרון של הבטחת האינטרס של שליטה צבאית בשטח, אשר ביטויה המעשי הם הצווים הבטחוניים שפרסמנו.

Akevot עקבות
Institute for Israeli-Palestinian Conflict Research

מ. ביבי: ומה בקשר לרמת הגולן.

אלוף משנה שמגר: הצווים האלה פורסמו גם שם.

בטיני, פרט לאל-עריש וקנטרה, אין כמעט אוכלוסיה. יש שם חוקים ספציפיים וצווים ספציפיים שאינם חלים במצרים. היה גם צורך בהיתר מיוחד כדי לעבור למצרים. החוק הוא בעיקרו חוק הדומה לחוק המצרי, אולם יש שוני מסויים.

היו"ר מ. אונא: מה בענין המצב השיפוטי הצבאי?

אלוף משנה שמגר: הנטיה להפעלת בתי המשפט הצבאיים הוא צו בדבר הוראות בטחון, שפרסמנו. צו זה מאפשר כינון בתי משפט צבאיים, המתמנים ע"י מפקד כוחות צה"ל באיזור, או ע"י מפקד צבאי שהוא מפקד גזרה מסוימת.

בתי המשפט לא התחילו לפעול מיד, מכיון שתנאי יסוד להקמת בתי משפט הוא שאפשר לקיים אמצעי מעצר וחקירה. השתהינו מספר ימים עד שגורמי משטרה צבאית התחילו לנהל את החקירות. כיום פועלים בתי המשפט גם בגדה המערבית וגם ברצועת עזה. קיים בית-משפט צבאי בשכיל שכם וג'נין, היושב בשכם. יש בית משפט צבאי בשביל רמאללה ויריחו ובית משפט צבאי בשביל חברון ובית-לחם. היה בית משפט צבאי בירושלים עד לצירופה לירושלים המערבית. יש בית-משפט צבאי בשביל עזה, חן-יונים ואל-עריש, ובית משפט צבאי ברמת-הגולן, הי ושב בקוניטרה. בתי משפט אלה שופטים על עבירות לפי צווים ופנשרים. אמנם, הקנינו להם סמכות לדון גם בעבירות פליליות, אולם לא ביצענו זאת הלכה למעשה. אני מקווה שבשבוע הבא יתחילו בתי המשפט האזרחיים לפעול כתיקנם בגדה המערבית.

קבענו כי לבית המשפט הצבאי תהיה רק ערכאה אחת, אולם פסק הדין של הרכב מלא טעון אישור המפקד באיזור, אשר יכול לבטל את ההרשעה ולהביא לזיכויו של הנאשם. לגבי דן יחיד גם מסורה למפקד סמכות הקלה וביטול. בהוראה מיוחדת הדגשנו זכותו של נאשם לפנות למפקד בערעורים ובקשות. לא ראינו צורך לקבוע ערכאה לערעורים, כי זה מכביד, לא דרוש ואף אין לכך דוגמה בעולם. להגנת הנאשמים הופיעו לעתים עורכי דין מקומיים. כן נשמרה צורה נאה של ניהול המשפטים - מסירת כתב אישום מראש לנאשם עם תמצית העבירות המיוחסות לו. היועצים המשפטיים, שהיו צמודים למפקדים, הוכיחו ידע רב והיו לעזר רב למפקדים בסקום. זהו מנגנון שבהחלט אין להתבייש בו מבחינת קיום החובות לפי כללים ישראליים ובינלאומיים גם יחד.

ש. ז. אברמוב: כאשר כוחות צה"ל באו לשטחים ששוחררו, האם האסירים בבתי הסוהר היו במקום, או ששוחררו?

אלוף משנה שמגר: כל בתי הטוהר בכל המקומות היו דיקים.

מ. ביבי: אם המשלה תחליט להחיל את החוק הישראלי על כל השטחים המשוחררים, האם השופטים המקומיים יהיו מסוגלים לשפוט לפי החוקים הישראליים, או שיהיה צורך להחליף את כל הפנגנון?

אלוף משנה שמגר: אינני סבור כי השופטים המקומיים, שפעלו לפי שיטה שונה לחלוטין, יוכלו להמשיך בעבודתם, אלא אם כן תהיה תקופת מעבר, שבה ילמדו את החוקים החדשים. אינני סבור שיכולה להיות אוטומטיות בקליטת שופטים.

ב. אזניה: האם הטוהרים הם ישראליים?

אלוף משנה שמגר: הפיקוד והכוחות המקצועיים הם ישראליים. קיבלנו גם טוהרים מקומיים בתור כוחות עזר.

ב. אזניה: בנוגע לירושלים המזרחית, מה משמעות הדבר שאנו מחילים עליה את המשפט הישראלי. האם עי"כ בטל המשפט המקומי?

אלוף משנה שמגר: כן.

ב. אזניה: אני קצת מאוכזב מכך שהשיפוט הוא ליברלי. האם לא תהיה לזה תוצאה שלילית?

אלוף משנה שמגר: לא אמרתי שהשיפוט הוא ליברלי מדי. אם אנו רגילים לנורמות משפטיות מסויימות, לא נוכל לשפוט במקום אחר לפי נורמות אחרות. זו אשליה לחשוב שע"י הטפה או הסברה יכול משפטן לוותר על כללים שהוא סבור כי צריך לשמור עליהם, למשל, לתת לנאשם להביע את דעתו, לדאוג לכך שיהיה לו פנגור וכו'. אינני סבור כי החיילים סבורים שהשיפוט הוא ליברלי מדי. השיפוט אינו תחליף או פתרון לבעיות בטחוניות מיידיות.

י. ה. קלינגהופר: האם מי שמאשר את גזר הדין יכול גם להחמיר?

אלוף משנה שמגר: לא.

י. שופמן: האם בתקופת הקרבות היו בתי המשפט הצבאיים עסוקים מאוד, או לא?

אלוף משנה שמגר: הם כמעט לא היו מועסקים. לא היו משפטים על השתמטות מגיוס. היו משפטים בקשר לבעיות רכוש.

היו"ר מ. אונא: אני מודה לאלוף משנה שמגר על מסירתו המעניינת.